

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม
การประกอบธุรกิจประกันภัย(คปภ.)
Office of Insurance Commission

ที่ 3130/ ๑.1337

7 พฤษภาคม 2556

เรื่อง แนวทางการตรวจสอบบริษัทประกันภัย ณ ที่ทำการ

เรียน กรรมการผู้จัดการ/ผู้จัดการสาขา บริษัทประกันวินาศภัยทุกบริษัท

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปแนวทางการตรวจสอบบริษัทประกันภัย ณ ที่ทำการ

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) มีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือ การกำกับดูแลฐานะการเงินและความมั่นคงของบริษัทประกันภัย โดยได้กำหนดแนวทางการตรวจสอบที่มุ่งเน้นตามความเสี่ยงของบริษัท (Risk-focused examination) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการระบุ ประเมิน และติดตามความเสี่ยงของบริษัทประกันภัย ตลอดจนทำให้มั่นใจได้ว่า บริษัทประกันภัยมีการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอ และมีความระมัดระวังในการดำเนินธุรกิจให้มีฐานะการเงินและการดำเนินงานที่มั่นคง และเป็นไปตามบทบัญญัติตามกฎหมาย

การกำหนดขอบเขตและแนวทางที่ใช้ในการตรวจสอบจะขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์ฐานะการเงินและการดำเนินงาน รวมถึงการพิจารณาจากกิจกรรมที่เป็นความเสี่ยงสำคัญของบริษัท ซึ่งการตรวจสอบจะลงในรายละเอียดของกิจกรรมที่มีความเสี่ยงอันอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของบริษัทประกันภัย รายละเอียดดังปรากฏในสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ รายละเอียดการตรวจสอบการบริหารความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมสำคัญ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.oic.or.th

กระบวนการตรวจสอบนี้ จะเกิดประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบริษัทประกันภัย ในการให้ข้อมูลและสนับสนุนเอกสารที่จำเป็นในการตรวจสอบ และผลการตรวจสอบนี้ นอกจากสามารถใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการกำกับแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อบริษัทประกันภัยในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินธุรกิจและเติบโตได้อย่างมั่นคงแข็งแรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรศักดิ์ ทันทสุวรรณ)

รองเลขาธิการ ปฏิบัติหน้าที่แทน

เลขาธิการ

ฝ่ายพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยง

โทร. 0-2515-3999 ต่อ 6708

โทรสาร 0-2515-5221

สรุปแนวทางการตรวจสอบบริษัทประกันภัย ณ ที่ทำการ

ธุรกิจประกันภัยในปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดประกันภัย ทั้งด้านการให้ความคุ้มครองประกันภัยและผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ คุณภาพการให้บริการ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ อันทำให้การดำเนินธุรกิจมีความซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บริษัทประกันภัยจึงต้องพัฒนาการกำกับดูแลกิจการให้มีธรรมาภิบาล มีการบริหารความเสี่ยงที่ดี และมีฐานะการเงินที่มั่นคงเพียงพอ เพื่อรองรับความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจและมีความสามารถในการชำระภาระผูกพันตามสัญญาประกันภัยอย่างครบถ้วน

สำนักงาน คปภ. จึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการกำกับดูแลเสถียรภาพของระบบประกันภัย และได้บรรจุไว้ในมาตรการที่ 2 ของแผนพัฒนาการประกันภัยฉบับที่ 2 พ.ศ.2553 รวมถึงได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์และตรวจสอบบริษัทประกันภัย ที่มุ่งเน้นตามความเสี่ยงของบริษัท (Risk focused examination) ซึ่งเพิ่มศักยภาพในการระบุ ประเมิน และติดตามความเสี่ยงของบริษัทประกันภัย เพื่อให้มั่นใจได้ว่า บริษัทประกันภัยมีการบริหารงานที่เหมาะสมกับลักษณะและความซับซ้อนของธุรกิจ มีการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอ และมีความระมัดระวังในการดำเนินธุรกิจให้มีฐานะการเงินและการดำเนินงานที่มั่นคงเหมาะสมกับศักยภาพในการรองรับความเสี่ยงของบริษัท โดยแนวทางการตรวจสอบตามความเสี่ยงนี้จะอำนวยความสะดวกประเด็นปัญหาและความเสี่ยง รวมถึงการกำหนดมาตรการกำกับบริษัทประกันภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการตรวจสอบ ณ ที่ทำการ แบ่งเป็น 2 แนวทางด้วยกัน

1. การตรวจสอบแบบจำกัดขอบเขต เป็นการตรวจสอบตามประเด็นที่พบจากข้อมูลรายงานทางการเงิน อัตราส่วนทางการเงินในระบบสัญญากรมธรรม์สัญญาเงินกู้ล่วงหน้า เรื่องร้องเรียน และข่าวสารอื่นๆ การตรวจสอบจะมุ่งเน้นด้านการบันทึกบัญชี ระบบควบคุมภายในที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งขอบเขตการตรวจสอบจะจำกัดเฉพาะประเด็นที่สนใจเท่านั้น แต่จะลงในรายละเอียดเชิงลึก
2. การตรวจสอบตามความเสี่ยง (Risk focused examination) เป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาตามความเสี่ยงของบริษัทเป็นสำคัญ และกำหนดขอบเขตการตรวจสอบตามกิจกรรมสำคัญของบริษัท การตรวจสอบจะมุ่งเน้นด้าน การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate governance) การบริหารความเสี่ยง ระบบควบคุมภายในของกิจกรรมสำคัญ ฐานะการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งขอบเขตการตรวจสอบจะเป็นเชิงกว้าง และจะเฉพาะเจาะลึกในบางกิจกรรมที่อาจมีระดับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและการดำเนินงานของบริษัท

ขอบเขตการตรวจสอบ ปัจจัยความเสี่ยงและระบบควบคุมภายในที่ให้ความสำคัญของการตรวจสอบในแต่ละประเภท มีดังนี้

1. การตรวจสอบแบบจำกัดขอบเขต

การตรวจสอบแบบจำกัดขอบเขต มีขอบเขตการตรวจสอบแตกต่างกันไปตามประเด็นที่สนใจ ขึ้นอยู่กับข้อมูลรายงานทางการเงิน อัตราส่วนทางการเงินในระบบสัญญาณเดือนกึ่งล่วงหน้า เรื่องร้องเรียน และข่าวสารอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนและปัจจัยหลักที่ให้ความสำคัญ มีดังนี้

1. แผนธุรกิจของบริษัท และโครงสร้างองค์กร
2. ระบบควบคุมภายในที่สำคัญ ได้แก่
  - 1) นโยบายและระบบงาน (Workflow) เช่น สำหรับกิจกรรมการรับประกันภัย จะครอบคลุมนโยบายการรับประกันภัย และระบบงานการพิจารณารับประกันภัย ตั้งแต่การได้รับความเห็นชอบแบบกรมธรรม์ การจำหน่ายกรมธรรม์ การอนุมัติการรับประกันภัย การทำธุรกรรมระหว่างบริษัทและตัวแทนนายหน้ารับอนุญาต การออกกรมธรรม์ประกันภัย ค่าใช้จ่าย การจัดเก็บเบี้ยประกันภัย การบันทึกสมุดทะเบียนและการบันทึกบัญชี การประกันภัยต่อ การคำนวณสำรองเบี้ยประกันภัย เป็นต้น
  - 2) ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การไหลของข้อมูล และการเชื่อมโยงกันระหว่างฐานข้อมูล และระบบบัญชีการเงิน
  - 3) เอกสารประกอบการอนุมัติธุรกรรม และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การตรวจสอบ ค่าใช้จ่าย จะพิจารณาเอกสารการอนุมัติการจ่ายและเอกสารประกอบ เป็นต้น
  - 4) การบันทึกบัญชี และสมุดทะเบียน รวมถึงเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี
  - 5) การรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารรับทราบ
3. การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การได้รับความเห็นชอบแบบกรมธรรม์ประกันภัย การบันทึกสมุดทะเบียน การคำนวณและจัดสรรสำรองประกันภัย เป็นต้น

2. การตรวจสอบตามความเสี่ยง (Risk focused examination)

การตรวจสอบตามความเสี่ยง กระบวนการและปัจจัยหลักที่ให้ความสำคัญ มีดังนี้

1. ทำความเข้าใจธุรกิจและการบริหารงานของบริษัท
  - 1.1 การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance)
    - แผนธุรกิจ และนโยบายการบริหารความเสี่ยง
    - โครงสร้างองค์กร โครงสร้างผู้ถือหุ้น และคณะกรรมการบริษัท
    - การบริหารกลยุทธ์
  - 1.2 ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจ
    - พอร์ตโฟลิโอการรับประกันภัย

- ช่องทางการจำหน่าย
- ความสามารถในการแข่งขันในตลาด
- ความสามารถในการทำกำไร และเงินกองทุน
- กลุ่มลูกค้า เป็นต้น

1.3 การกำหนดกิจกรรมสำคัญ (Significant activity) ซึ่งจะคัดเลือกจากกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อเกินกว่า 5% ของเงินกองทุนของบริษัท ตัวอย่างของกิจกรรมสำคัญ เช่น

- กิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์และกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย
- กิจกรรมการพิจารณารับประกันภัย
- กิจกรรมการจัดเก็บเบี้ยประกันภัย
- กิจกรรมการจัดสรรสำรองประกันภัย
- กิจกรรมการจัดการค่าสินไหมทดแทน
- กิจกรรมการประกันภัยต่อ
- กิจกรรมการลงทุนประกอบธุรกิจอื่น
- กิจกรรมการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน
- กิจกรรมอื่นๆ ที่สำคัญ

1.4 การตรวจสอบแต่ละกิจกรรมสำคัญ (Significant activity) กระบวนการตรวจสอบและเอกสารที่ใช้ประกอบการตรวจสอบจะขึ้นอยู่กับปัจจัยเสี่ยงของแต่ละกิจกรรม สรุปขั้นตอนการตรวจสอบ ดังนี้

- โครงสร้างการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมการปฏิบัติงาน บทบาทของคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารในการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยง กำหนดนโยบาย และการควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย/กลยุทธ์ที่กำหนด
- นโยบายในการดำเนินการของกิจกรรม ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท หรือคณะกรรมการย่อย
- ตรวจสอบเพื่อประเมินประสิทธิภาพและความเพียงพอของระบบควบคุมภายใน โดยเฉพาะระบบควบคุมปัจจัยเสี่ยงหลักของบริษัท ทั้งในเชิงปฏิบัติงาน (Operation) และเชิงการควบคุมและติดตามความเสี่ยง อันรวมถึงการกำหนดระบบงาน (Workflow) เกณฑ์การควบคุมภายใน ชัดจำกัดความเสี่ยง (ถ้ามี) คู่มือปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย/กลยุทธ์ และคู่มือปฏิบัติงาน รวมถึงระบบการควบคุมกรณีจัดจ้างบุคคลภายนอก (outsourc) โดยการเกณฑ์การประเมินความเพียงพอของการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในจะแตกต่างกันไปตามปัจจัยเสี่ยงในแต่ละกิจกรรม นอกจากนี้ การประเมินความเพียงพอและประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายใน ยังครอบคลุมถึงระบบข้อมูล

ที่เกี่ยวข้อง การไหลของข้อมูล และการเชื่อมโยงกันระหว่างฐานข้อมูลและระบบบัญชีการเงิน เอกสารประกอบการอนุมัติธุรกรรม การบันทึกบัญชี และสมุดทะเบียน รวมถึงเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี

- การรายงานฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและความเสี่ยง ซึ่งรายงานต่อผู้บริหาร คณะกรรมการย่อย และคณะกรรมการบริษัท
- การกำหนดมาตรการในการจัดการแก้ไขในกรณีที่การปฏิบัติงานและ/หรือผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่กำหนด
- การจัดหาและพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ
- ระบบควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย

1.5 การตรวจสอบฐานะการเงินและความเหมาะสมของรายงานทางการเงิน

1.6 การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย

ทั้งนี้ การตรวจสอบทั้ง 2 ประเภทข้างต้น ผู้ตรวจสอบจะใช้ข้อมูลจากรายงานต่างๆ ที่บริษัทส่งให้สำนักงาน คปภ. แผนธุรกิจของบริษัท ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมความเสี่ยง (เฉพาะการตรวจสอบตามความเสี่ยง ซึ่งสำนักงาน คปภ. จะส่งแบบสอบถามให้บริษัทประกันภัยล่วงหน้า) การสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน รายงานการประชุมคณะกรรมการบริษัท รายงานการประชุมคณะกรรมการย่อยต่างๆ เอกสารแสดงนโยบายของบริษัท คู่มือปฏิบัติงาน สมุดทะเบียนการรับประกันภัย เอกสารต่างๆ ในการปฏิบัติงาน (จากการสุ่มตัวอย่าง และการ walkthrough ระบบงาน) และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการตรวจสอบนี้ จะเกิดประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบริษัทประกันภัย ในการให้ข้อมูลและสนับสนุนเอกสารที่จำเป็นในการตรวจสอบ เพื่อประเมินการกำกับดูแลกิจการ การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน ฐานะการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมายของบริษัท และผลการตรวจสอบนี้ นอกจากใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการกำกับแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อบริษัทประกันภัยในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคงแข็งแรง